

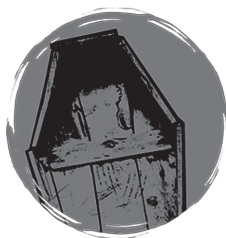

Edgar Allan

POE

PŘEDČASNÝ POHŘEB
A JINÉ POVÍDKY

**PŘEDČASNÝ POHŘEB
A JINÉ POVÍDKY**

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Josef Schwarz – dědicové c/o Dilia, 1959, 1970, 1975;
Aloys Skoumal – c/o Dilia, 1959; Ladislav Šenkyřík, 1998, 2025

Cover © Dark Crayon, 2025

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2025

ISBN 978-80-277-2431-4

PŘEDČASNÝ POHŘEB
A JINÉ POVÍDKY

přeložili Josef Schwarz, Aloys Skoumal
a Ladislav Šenkyřík

FoBos

OBSAH

Brýle (<i>LŠ</i>)	→	5
Předčasný pohřeb (<i>JS</i>)	→	35
Senzace s balónem (<i>JS</i>)	→	51
Podlouhlá bedna (<i>JS</i>)	→	67
Odcizený dopis (<i>JS</i>)	→	81
Mesmerické zjevení (<i>LŠ</i>)	→	103
Metoda doktora Těra a profesora Péra (<i>JS</i>)	→	117
Vrah jsi ty! (<i>JS</i>)	→	139
Anděl pitvornosti (<i>JS</i>)	→	157
Literární život váženého pana Tenta Nonce (<i>LŠ</i>)	→	169
Na slovíčko s mumií (<i>JS</i>)	→	195
Tisící druhý Šeherezádin příběh (<i>JS</i>)	→	215
Ráno na Wissahicconu (<i>LŠ</i>)	→	237
Síla slov (<i>LŠ</i>)	→	245
Démon zvrácenosti (<i>JS</i>)	→	251

Fakta o případu monsieur Valdemara (<i>LŠ</i>)	→	259
Smrtihlav (<i>LŠ</i>)	→	271
Sud vína amontilladského (<i>JS</i>)	→	277
Mellonta tauta (<i>LŠ</i>)	→	285
Landorova vila (<i>LŠ</i>)	→	305
Skokan (<i>JS</i>)	→	321
Von Kempelen a jeho objev (<i>JS</i>)	→	331
Vyixovat odstavec (<i>LŠ</i>)	→	341
Maják (<i>LŠ</i>)	→	351
Filosofie básnické skladby (<i>AS</i>)	→	355
Poznámky	→	371

Překlad: Josef Schwarz (*JS*), Aloys Skoumal (*AS*),
Ladislav Šenkyřík (*LŠ*).

BRÝLE

Bývalo kdysi módou posmívat se myšlence „lásky na první pohled“; ale ti, kdo jsou zvyklí přemýšlet a hluboce cítit, vždy hájili její existenci. Nové objevy ve vědách, které lze nazvat etickým magnetismem nebo magnetoestetikou, pak se vši pravděpodobností prokázaly, že nejpřirozenější, a tudíž i nejpravdivější a nejintenzivnější lidské vášně jsou ty, jež vznikají v srdci přeskokem jakési elektrické jiskry vzájemné náklonnosti – zkrátka že nejmocnější a nejtrvalejší duševní pouta jsou ta, jež byla ukována v jediném okamžiku. Vyznání, které zde hodlám učiniti, připojí další příklad k oněm již nesčetným důkazům o pravdivosti tohoto tvrzení.

Můj příběh vyžaduje, abych začal poněkud obšírně. Jsem dosud mladý člověk – není mi ještě ani dvaadvacet let. Mé současné jméno je velice všední a poněkud plebejské – Simpson. Říkám „současné“, neboť se tak jmenuji teprve odnedávna: úředně jsem totiž přijal toto příjmení v minulém roce, abych získal obrovské dědictví, které mi zanechal jeden vzdálený příbuzný, vážený pan Adolfus Simpson. Odkaz pozůstalosti byl podmíněn tím, že přijmu jméno zůstavitele, a to jméno rodové, nikoli křestní; mé křestní jméno zní Napoleon Bonaparte – abych byl přesnější, je to vlastně mé první a prostřední pojmenování.

Jméno Simpson jsem přijal s jistou nechutí, jelikož na své skutečné příjmení Froissart jsem byl zajisté omluvitelně hrdý – věřil jsem totiž, že bych mohl být potomkem nesmrtelného autora *Kronik*. Mimochodem, pokud jde o jména, snad bych se měl zmínit o zvláštní zvukové shodě, která provázela znění jmen některých mých bezprostředních předků. Mým otcem byl monsieur Froissart z Paříže. Jeho žena – moje matka, s níž se oženil, když jí bylo patnáct let – se za svobodna jmenovala mademoiselle Croissartová a byla to nejstarší dcera bankéře Croissarta, jehož ženou byla v době sňatku opět jen šestnáctiletá nejstarší dcera jistého Viktora Voissarta. Monsieur Voissart, což je opravdu zvláštní, se oženil s dámou podobného jména, mademoiselle Moissartovou. I ona byla takřka ještě dítětem, když se vdávala, a také její matka, madame Moissartová, šla k oltáři v pouhých čtrnácti letech. Tyto časné sňatky jsou ve Francii běžné. Nicméně zde nyní máme v přímé příbuzenské linii Moissarty, Voissarty, Croissarty a Froissarty. Já jsem však, jak říkám, přijal jméno Simpson, a to podle zákona a s takovým odporem z mé strany, že jsem opravdu chvíli váhal, zda za tak nesmyslné a ponižující *podmínky* mám vůbec dědictví přijmout.

Co se týče mých osobních kladů, netrpím v žádném případě nějakým jejich nedostatkem. Naopak, domnívám se, že jsem pěkně rostlý a že mám, jak by řeklo devět lidí z deseti, pohlednou tvář. Měřím pět stop a jedenáct palců. Mám černé kudrnaté vlasy. I nos docela ujde. Mám velké šedé oči, a třebaže jsou, popravdě řečeno, do značně nepříjemné míry slabé, na první pohled by na ten nedostatek vůbec nikdo nepřišel. Samotná slabost zraku mne však vždy velmi trápila a upínal jsem se ke všemožným lékům vyjma nošení brýlí. Jelikož jsem mladý a dobře vypadám, přirozeně je nenávidím a rezolutně je odmítám nosit. Neznám skutečně nic podobného, co by tak zohyzdilo obličej mladého člověka

a dodalo veškerým rysům příchut' ostýchavosti, pokud ne přímo jakési licoměrnosti a stáří. Na druhou stranu skla na očích v sobě mají příchut' značné pošetilosti a strojenosti. Až dosud jsem se bez nich docela dobře obešel. Ale již snad je takových pouhých osobních podrobností dost, a konec konců nejsou důležité. Spokojím se už jen s poznámkou, že mám živou a veselou, nerozvážnou povahu, která umí horlivě propadat nadšení, a že jsem po celý život oddaný obdivovateli žen.

Minulou zimu jsem jednoho večera vstoupil v doprovodu svého přítele, pana Talbota, do lóže divadla P. Dávali operu a plakáty ohlašovaly velmi vzácná lákadla, takže divadlo bylo zcela přeplněné. Přišli jsme však natolik včas, že jsme se dostali na rezervovaná místa v přední řadě, i když jsme si razili cestu s jistými potížemi.

Můj druh, který byl hudebním fanatikem, věnoval celé dvě hodiny svou pozornost výhradně jevišti a já se mezitím bavil pozorováním obecenstva, které sestávalo především z městské honorace. Když jsem se toho nabažil a hodlal konečně obrátit zrak k *primadoně*, přivábila mě a mé oči upoutala postava v jedné ze soukromých lóží, jež dosud unikala mému pohledu.

Kdybych žil tisíc let, nikdy nezapomenu na pohnutí, s nímž jsem tu postavu pozoroval. Byla to nejnádhernější žena, jakou jsem kdy spatřil. Byla tvář obrácena k jevišti, takže jsem jí několik dlouhých minut nemohl pohlédnout do obličeje, ale její silueta byla *božská*; žádné jiné slovo nedokáže vhodně vyjádřit nádheru jejích tvarů, a dokonce i termín „božská“ mi připadá směšně slabý, když jej nyní píši.

Kouzlo krásného ženského těla, magická moc ženského šarmu vždy představovaly sílu, jíž jsem nedokázal odolát; zde však šlo o zosobněný půvab, ztělesněný ideál mých nejmilejších a nejpopojnějších snů. Pokud konstrukce lóže

dovolovala, viděl jsem postavu, která byla o málo vyšší než prostřední, a člověk nemusel být ani příliš blízko, aby si všiml její vznešenosti. Plnost a *linie křivek* byly přenádherné. Hlava, kterou jsem viděl pouze zezadu, se vyrovnala svými rysy řecké Psyché a elegantní vzdušný klobouček z látky, jež mi připomněla Apuleiovo *ventum textilem*, ji spíše vystavoval zrakům, než zahaloval. Pravou ruku spustila přes balustrádu lóže a dokonalou symetrií paže ve mně rozechvěla každíček nerv. Horní část paže halil jeden z těch volných otevřených rukávů, jaké jsou dnes v módě. Dosahoval pouze kousíček pod loket. Pod ním byl ještě jeden rukáv z křehkého materiálu, který těsně přiléhal a byl zakončený manžetou z bohatě zdobené krajky, jež půvabně zakrývala zápěstí a zanechávala odhalené pouze jemné prsty, na jednom z nichž zářil diamantový prsten, jehož cena byla už na první pohled závratná. Šlechetnou oblost zápěstí zvýrazňoval rovněž zdobený náramek, který je obepínal a byl sepnutý sponou s vsazenými přenádhernými drahokamy, jež bez možnosti jakékoli mýlky okamžitě prozrazovaly zámožnost a vybraný vkus své majitelky.

Zíral jsem na ten královský zjev přinejmenším půl hodiny jako zkamenělý a během té doby jsem naplno procítil pravdivost všeho, co se tvrdí nebo zpívá o „lásce na první pohled“. Mé pocity se naprosto lišily od pocitů, které jsem až dosud zakoušel v přítomnosti i těch nejoslavovanějších příkladů ženského půvabu. Zdálo se mi, že nejen moji představivost, nýbrž i veškeré smysly a rozum ovládla v přítomnosti obdivuhodné a tak blízké ženy nevysvětlitelná, záhadná a musím předpokládat, že *magnetická* náklonnost mé duše k duši její. Chápal jsem, cítil jsem, *věděl jsem*, že jsem se hluboce, šíleně, osudově zamiloval, a to dokonce dřív, než jsem vůbec spatřil tvář své milované. Stravovala mě skutečně tak mohutná vášeň, že jsem byl opravdu přesvědčen, že by neochladla,

ani kdyby se ukázalo, že dosud nespátřené rysy jsou zcela všední povahy; tak paradoxní je podstata jediné opravdové lásky, lásky na první pohled, která ve skutečnosti tak málo závisí na vnějších okolnostech, o nichž se domníváme, že tuto lásku utvářejí a ovládají.

Zatímco jsem byl takto pohroužen do obdivu ke svému půvabnému přeludu, přinutil ji náhlý rozruch v obecnstvu otočit hlavu částečně mým směrem, takže jsem spatřil celý profil tváře. Její krása dokonce předčila mé očekávání – a přece v ní bylo přítomno něco, co mě zklamalo, aniž jsem byl schopen s určitostí povědět, o co přesně šlo. Říkám „zklamalo“, ale to není to správné slovo. Mé city byly zároveň ztišené i povznesené. Spočívaly méně v blažené extázi jako spíše v tichém nadšení, v nadšeném zklidnění. Ten stav patrně pramenil z výrazu její tváře, jež se zároveň podobala Madoně i přísné matroně; ale přesto jsem okamžitě pochopil, že to není jediná příčina. Bylo zde ještě něco jiného – nějaká záhada, kterou jsem dosud nedokázal odhalit, jistý pohled, který mne poněkud znepokojoval, přičemž ve mně zároveň vzbuzoval nejvyšší možnou měrou zájem. Nalézal jsem se vlastně právě v takovém stavu myslí, jenž je u mladého vnímavého člověka předpokladem a přípravou k jakémukoli výstřednímu činu. Kdyby ta dáma byla sama, bezpochyby bych vešel do její lóže a určitě bych ji oslovil; naštěstí však měla dva společníky: jednoho muže a nápadně krásnou ženu, která se podle všeho zdála být o pár let mladší.

V duchu jsem převracel tisíce možností, jak bych mohl dosáhnout toho, abych byl starší dámě představen nebo abych se mohl k její kráse prozatím alespoň více přiblížit. Byl bych změnil místo, abych se ocitl v její blízkosti, ale divadlo bylo tak přeplněné, že to nepřicházelo v úvahu; a nedávno zavedená přísná pravidla slušnosti mi nedovolovala

v tomto případě použít operní kukátko, i kdybych měl to štěstí a nějaké si s sebou přinesl – jenže jsem žádné neměl a propadal jsem tudíž zoufalství.

Konečně jsem se rozhodl požádat o ně svého přítele.

„Talbote,“ pravil jsem, „*ty přece máš kukátko*. Půjč mi je.“

„Kukátko? Ne! Co bych, prosím tě, *měl dělat s kukátkem*?“ A obrátil se netrpělivě k jevišti.

„Ale, Talbote,“ nenechal jsem se odbýt a třásl mu ramenem, „poslouchej mě přece. Vidíš támhle tu lóži? Tam – ne, tu vedle. Viděls už někdy tak nádhernou ženu?“

„Je opravdu velice krásná, o tom není pochyb,“ řekl.

„Zajímalo by mě, kdo to je.“

„Cože – andělé na nebi, to snad není pravda: ty *opravdu* nevíš, kdo to je? To, že ji neznáš, jen dokazuje, že sám jsi neznámý.‘ Vždyť je to slavná madame Lalandová, největší krasavice naší doby, kráska *par excellence*, o níž mluví celé město. Je taky pohádkově bohatá – vdova, znamenitá partie. Právě přijela z Paříže.“

„Ty se s ní znáš?“

„Ano – mám tu čest.“

„Představíš mě jí?“

„Určitě – s největší radostí. Kdy by se ti to hodilo?“

„Zítra v jednu, zajdu za tebou do B.“

„Výborně. A teď už *opravdu* zmlkni, jestli to dokážeš.“

Nakonec jsem byl nucen této Talbotovy rady uposlechnout, neboť od té chvíle zůstával k jakýmkoli dalším dotazům a poznámkám tvrdošíjně hluchý a po zbytek večera se zabýval výhradně děním na jevišti.

Mé oči mezitím neustále ulpívaly na madame Lalandové, až se mi konečně podařilo spatřit její obličej zepředu, což jsem považoval za nevýslovné štěstí. Její tvář byla výjimečně krásná. To by mi pochopitelně řeklo už dřív mé srdce, i kdyby mne o tom neujistil Talbot, nicméně mne cosi

nepřestávalo znepokojovat. Konečně jsem došel k závěru, že tak na mne působí výraz jisté vážnosti, smutku nebo snad ještě přesněji únavy, která jí ubírala něco z jejího mládí a svěžesti tváře, jen aby ji obdařila tím spíš nadpozemskou něhou a vznešeností, čímž se stala pro mou dychtivou a romantickou povahu tisíckrát přitažlivější.

Pásl jsem se na ní očima, až jsem si s nepříjemným zamražením všiml – podle toho, jak sebou sotva znatelně trhla –, že si intenzitu mého pohledu náhle uvědomila. Přesto jsem byl jejím zjevem nadále zcela fascinován a nedokázal jsem od ní ani na okamžik odtrhnout oči. Odvrátila tvář a opět jsem viděl pouze sošný profil týlu. Po několika minutách, jakoby puzena zvědavostí, zda ji ještě stále sleduji, zvolna zase stočila obličej mým směrem a střetla se s mým planoucím pohledem. Okamžitě sklopila velké tmavé oči a tváře jí zbarvil hluboký ruměnec. Jaké však bylo moje překvapení, když jsem uviděl, že nejen podruhé neodvrátila hlavu, ale vyňala zpoza pasu lorňon, pozdvihla jej k očím, nenuceně si ho upravila a potom mě skrz něj po několik minut upřeně a chladnokrevně pozorovala.

Kdyby vedle mne udeřil hrom, nemohlo by mne to více omráčit – *jenom omráčit*, ani v nejmenším urazit nebo znechutit, třebaže u kterékoli jiné ženy by mne tak odvážný čin dozajista urazil nebo znechutil. Jenže zde bylo vše provedeno s takovým klidem, s takovou *nonšalancí* a nenuceností, zkrátka s tak evidentní atmosférou nejvybranějšího vychování, že nebylo možné zaznamenat jedinou známku nestoudnosti, a mé pocity sestávaly výhradně ze směsi obdivu a překvapení.

Všiml jsem si, že když poprvé pozvedla lorňon, zdála se být s letmou prohlídkou mé osoby spokojená a pomalu už svůj nástroj odkládala, ale náhle, jako by ji napadlo něco nového, jej opět uchopila a pokračovala v upřeném

pozorování mé osoby po několik dalších minut – dobrých pět minut přinejmenším, tím jsem si jist.

Toto počínání, v americkém divadle tak nezvyklé, připoutalo všeobecnou pozornost a vzbudilo jakýsi neurčitý rozruch, *šum* v obecenstvu, což mne na okamžik naplnilo zmatkem, zatímco na tváři madame Lalandové to nevyvolalo žádný viditelný účinek.

Když ukojila svou zvědavost, byla-li to zvědavost, odložila lorňon a klidně opět věnovala pozornost jevišti, přičemž se ke mně obrátila profilem jako předtím. Já jsem se na ni nepřestával dívat, třebaže jsem si plně uvědomoval svoji nevychovanost. Náhle jsem si všiml, že nepatrně pohnula hlavou, a záhy jsem nabyl přesvědčení, že sledování jeviště pouze předstírá a ve skutečnosti si mě pozorně prohlíží. Nemusím snad vysvětlovat, jaký účinek na moji zjitřenou mysl mělo takové chování tak okouzující ženy.

Když mne něžný předmět mé vášně takto sledoval asi čtvrt hodiny, oslovila pána, jenž ji doprovázel, a podle jejich pohledů jsem zcela zřetelně poznal, že se rozhovor týká mé osoby.

Jakmile domluvili, obrátila se madame Lalandová opět ke scéně a několik minut se zdálo, že se úplně pohroužila do sledování představení. Po jisté chvíli mě však rozrušilo, když jsem si všiml, jak podruhé rozevírá zavěšený lorňon a upřeně mě pozoruje jako předtím, a bez ohledu na opětovný šum v obecenstvu, s tímž zázračným klidem, který mne už poprvé tak potěšil i ohromil, si mě zkoumavě prohlíží od hlavy k patě.

Toto neobyčejné chování, které ve mně vzbudilo horečné vzrušení a bláznivou, absolutní lásku, mi spíše dodalo odvahy, než aby mne přivedlo do rozpaků. V šíleném zachvatu oddanosti jsem úplně zapomněl na svět kolem sebe kromě přítomnosti vznešené nádhery, jež poutala můj zrak.

Vyčkával jsem na svou příležitost, a když jsem nabyl dojmu, že je obecnost plně zaujata operou, zachytil jsem konečně pohled madame Lalandové a v té chvíli jsem se nepatrně, ale zřetelně uklonil.

Hluboce se zarděla, odvrátila zrak a potom se pomalu, opatrně rozhlédla kolem sebe, zjevně proto, aby zjistila, jestli si mého neuváženého činu někdo všiml, načež se naklonila k pánovi, který seděl vedle ní.

Náhle mnou projel palčivý pocit studu nad nevhodností mého chování a očekával jsem okamžité veřejné odhalení, přičemž se mi mozkem s vtíravou naléhavostí prohnala představa zítřejších pistolí. Obrovsky se mi tudíž ulevilo, když jsem uviděl, že dáma pouze beze slova podala pánovi program, nicméně čtenář si jistě umí alespoň trochu představit mé překvapení, můj *nesmírný* úžas, bláznivé zmatení srdce i duše, když se v následujícím okamžiku, rozhlédnuvši se opět pokradmu kolem, zahleděla svýma jasnýma očima přímo na mne, do mých očí, a potom v náznaku úsměvu odkryla zářivou linku perleťových zubů, přičemž mi zřetelně a nedvojznačně dvakrát pokynula hlavou.

Je samozřejmě zbytečné, abych obšírně líčil radost, nadšení a nezměrnou extázi svého srdce. Pokud kdy nějaký člověk šílel přemírou štěstí, byl jsem to v té chvíli já. Miloval jsem. Byla to moje *první* láska, alespoň jsem to tak cítil. Byla to láska nesmírná, nepopsatelná. Byla to „láska na první pohled“ a na první pohled byla také přijata a *opětována*.

Ano, opětována. Proč bych o tom měl být na jediný okamžik pochybovat? Jak jinak jsem si měl vyložit podobné chování tak nádherné, zámožné, evidentně dokonalé a vzdělané ženy s tak vysokým společenským postavením, která by byla ve všech ohledech tak úctyhodná jako madame Lalandová? Ano, ona mne milovala, opětovala nadšení mé lásky nadšením stejně slepým, stejně přímočarým, stejně

nevypočítavým, stejně neutišitelným a stejně nespoutaným, jako bylo mé! Tyto nádherné představy a úvahy však náhle přerušila opona. Diváci vstávali a okamžitě nastal obvyklý zmatek. Ihned jsem opustil Talbota a ze všech sil jsem se snažil protlačit k madame Lalandové. Poněvadž se mi to však v hustém davu nepodařilo, nakonec jsem své úsilí vzdal a zamířil domů. Ve svém zklamání, že se mi nepoštěstilo dotknout se ani lemu jejích šatů, jsem se utěšoval myšlenkou na to, jak mě jí zítra ráno Talbot představí zcela podle bontonu.

Konečně to ráno nadešlo, spíše bych měl říct, že nakonec se tedy přece jen rozednilo po dlouhé únavné noci vyplněné neklidem, a pusté, nekonečné hodiny se až do „jedné“ vlekly hlemýžďím tempem. Říká se však, že i Cařihrad se dočkal svého konce, a skončilo tedy i mé dlouhé čekání. Hodiny odbily. Když dozněl poslední úder, vkročil jsem do B. a ptal se po Talbotovi.

„Není doma,“ pravil Talbotův komorník.

„Není doma!“ opakoval jsem a odvrávoral o pár kroků zpátky. „Nezlobte se, milý příteli, ale je naprosto nemožné a nelogické, aby Talbot nebyl doma. Co tím vůbec myslíte?“

„Nic, pane. Jen to, že pan Talbot zde opravdu není. To je všechno. Odjel ihned po snídani do S. a zanechal vzkaz, že opět nebude celý týden ve městě.“

Stál jsem tam celý zkoprnělý hrůzou a vztekem. Pokusil jsem se odpovědět, ale jazyk mi vypověděl službu. Nakonec jsem se zsinalý hněvem otočil na podpatku a v duchu jsem posílal celou Talbotovu rodinu do nejhlubších útrob Erebu. Bylo zřejmé, že můj pozorný a ohleduplný přítel, *il fanatico*, úplně na schůzku se mnou zapomněl, jen co jsme se na ní domluvili. Nikdy nebyl v plnění svých slibů příliš svědomitý. Nedalo se s tím nic dělat; dusil jsem v sobě svou trýzeň ze všech sil, v rozladění se potuloval po ulicích a každého známého, kterého jsem potkal, jsem se bezvýsledně

pokoušel vyptávat na madame Lalandovou. Zjistil jsem, že všichni o ní už slyšeli, mnozí ji zahlédli, ale byla ve městě teprve pár týdnů, a tak bylo jen velmi málo těch, kteří ji znali osobně. A nikdo z nich, jelikož se přece jen ještě tak dobře neznali, si mě nemohl dovolit představit, ba jistě by mě ani při nějaké zdvořilostní návštěvě představit nechtěl. Když jsem tak v zoufalství postával a hovořil s trojicí svých přátel o osobě, která stravovala mé srdce, stalo se, že nás tato osoba pojednou mījela.

„Na mou věru, vždyť je to ona!“ zvolal jeden.

„Překvapivě krásná!“ vykřikl druhý.

„Anděl na zemi!“ vyhrkl třetí.

Ohlédl jsem se a v otevřeném kočáře, který se k nám pomalu blížil ulicí, seděl onen okouzující zjev z opery, doprovázený onou mladší dámou, která s ní seděla v lóži.

„I její družka vypadá moc dobře!“ poznamenal první z trojice mých druhů.

„Úžasné,“ pravil druhý, „má v sobě pořád ještě jiskru, umění dokáže zázraky. Podle mě vypadá líp než před pěti lety v Paříži. Je to pořád ještě nádherná žena, nemyslíte, Froissarte? – Tedy, chtěl jsem říct Simpsoně.“

„*Ještě!*“ odpověděl jsem, „a proč by neměla být krásná? Vždyť ve srovnání se svou přítelkyní je jako svíčka vedle večernice, jako svatojánská muška vedle hvězdy Antares.“

„Ha ha ha! Tedy Simpsoně, já žasnu, na co nepřijdete – chci říct, že vaše postřehy jsou vskutku originální.“ Poté jsme se rozloučili, přičemž jeden z trojice si začal tiše prozpěvovat veselý *vaudeville*, z něhož jsem zachytil pouze pár veršů:

*Ninon, Ninon, Ninon à bas –
À bas Ninon de l'Enclos!*

Během této drobné příhody se však přihodilo něco, co mi poskytlo značnou útěchu, třebaže mne to opětovně naplnilo vášní, jež mne stravovala. Ve chvíli, kdy kočár madame Lalandové projížděl kolem naší skupinky, všiml jsem si, že mne poznala; ba co víc, poctila mne tím nejandělštějším úsměvem, jaký si lze představit, a nenechala mne tudíž na pochybách, že mne poznala.

Pokud šlo o to, abych jí byl představen, musel jsem se vzdát veškeré naděje až do doby, dokud Talbot neuzná za vhodné vrátit se z venkova. Mezitím jsem vytrvale navštěvoval všechna místa veřejné zábavy, která se těšila dobré pověsti, až jsem měl jednou v divadle, kde jsem ji spatřil poprvé, konečně to ohromné štěstí, že jsem ji potkal a opět si s ní vyměnil pár letmých pohledů. Došlo k tomu nicméně až za celých čtrnáct dnů. Denně jsem se v onom mezidobí ptal po Talbotovi v jeho hotelu a denně mě vždy znovu rozhněvalo z úst jeho komorníka ono věčné: „Ještě se nevrátil.“

Nebyl jsem tedy toho zmíněného večera dalek šílenství. Madame Lalandová prý pocházela z Paříže, odkud nedávno přijela – což by se tam nemohla náhle vrátit? Dřív než přijede Talbot? A nemohl jsem ji tak navždy ztratit? Tu myšlenku jsem nedokázal unést. Jelikož v sázce bylo mé budoucí štěstí, rozhodl jsem se jednat s mužnou rozhodností. Zkrátka, když představení skončilo, sledoval jsem dámu až k domu, zapsal si její adresu a příštího rána jsem jí poslal pečlivě promyšlený dopis, v němž jsem vylil celé své srdce.

Hovořil jsem v něm odvážně a otevřeně, prostě a vášnivě. Nic jsem nezatajil, ani svou slabost. Zmínil jsem se o romantických okolnostech našeho prvního setkání, dokonce i o pohledech, které jsme si vyměnili. Šel jsem tak daleko, že jsem psal i o tom, jak jsem si její láskou jistý, a touto jistotou a hloubkou své vlastní oddanosti jsem omlouval

chování, které by jinak bylo neodpustitelné. Za třetí jsem mluvil o své obavě, že by mohla opustit město dřív, než se mi naskytne příležitost, abych jí byl formálně představen. Zakončil jsem toto nejnáruživější a nejvášnivější psaní, jaké kdy bylo napsáno, poctivým sdělením o svých majetkových poměrech – o své zámožnosti – a nabízel jsem jí své srdce i ruku.

V mukách nejistoty jsem čekal na odpověď. Zdálo se, že uplynulo celé století, než přišla.

Ano, *opravdu přišla*. Musí se to jistě celé zdát poněkud romantické, ale skutečně jsem dostal psaní od madame Lalandové – od krásné, bohaté, zbožňované madame Lalandové. Její oči, její přenádherné oči nezahladily její ušlechtilé srdce. Jako pravá Francouzka, jíž byla, uposlechla upřímný hlas svého rozumu, šlechetné vnuknutí své povahy a pohrdla konvenční prudérií světa. *Nevysmála se* mým návrhům. *Nezahalila se* mlčením. *Nevrátila* mi dopis neotevřený. Naopak, poslala mi dokonce odpověď, psanou svou vlastní překrásnou ručkou. Zněla takto:

Monsieur Simpson my promine, že nezvládnou krastným jasykem jeho sémě tak dobře, jak bych mjela. Přijela sem teprfne dávno a nemjela sem dosud příležitost ho – l'étudier.

S touto pomluvou za spūsoby nyní musím říct, že – bída! – monsieur Simpson uhádl pravdu v celé nahatositi. Mám pokračovat? Bída! Neřekla sem snat' přez příliš mocně?

EUGÉNIE LALANDOVÁ

Milionkrát jsem ten velkodušně napsaný lístek zlíbal a bezpochyby jsem s ním prováděl tisíce dalších výstředností, které mi již vymizely z paměti. Jenže Talbot se pořád *nevracel*. Běda! Kdyby si uměl jen vzdáleně představit

utrpení, jež působí jeho nepřítomnost příteli, nepřispěchala by mi snad jeho soucitná povaha okamžitě na pomoc? On se však stále *neobjevoval*. Psal jsem mu. Odpověděl. Zdržely ho nutné záležitosti, ale záhy se jistě vrátí. Prosil mě, abych nebyl netrpělivý, abych se mírnil ve své vášni, četl uklidňující knihy, nepil nic silnějšího než rýnské a abych hledal útěchu ve filosofii. Blázen! Proč — když už nemohl sám přijet — neudělal jedinou rozumnou věc a neposlal mi pro ni list s doporučením? Napsal jsem mu další dopis, v němž jsem ho o tuto službu naléhavě požádal. Dopis se mi vrátil od *téhož* komorníka, který na něj připojil poznámku tužkou. Ten darebák odjel za svým pánem na venkov:

Odjel včera z S. Kam, to nevím, nic mi neřekl, ani kdy se vrátí — domnívám se tedy, že bude lépe, když dopis vrátím, neboť jsem poznal Vaše písmo a vím, že jako vždy víceméně spěcháte.

S upřímným pozdravem

STUBBS

Netřeba snad říkat, že po tomhle jsem poslal pána i jeho sluhu do horoucích pekel. Ale hněv mi neprospěl a v naříkání jsem nenalezl žádnou útěchu.

Zůstala mi však alespoň vrozená troufalost. Až dosud mi prokazovala výborné služby, a rozhodl jsem se tudíž, že by mi i nyní mohla pomoci celou záležitost završit. Kromě toho jsem se domníval, že se po naší vzájemné korespondenci *nemohu* dopustit žádné výstřednosti, kterou by madame Lalandová mohla v mezích pravidel slušného chování pokládat za něco nepatřičného. Od aféry s dopisem jsem si zvykl sledovat její dům, a tak jsem objevil, že má ve zvyku procházet se za soumraku pouze v doprovodu černocho v livregi po náměstí, na něž shlížela její okna. Zde, uprostřed

bujně kvetoucího stinného hájku, jsem si za jednoho vlahého, rozkošného letního podvečera našel příležitost, abych ji oslovil.

Spíše abych oklamal sluhu, učinil jsem to sebevědomě jako starý známý. S duchapřítomností vskutku pařížskou okamžitě pochopila a podala mi na uvítanou tu nejrozkošnější ručku, jakou jsem kdy viděl. Sluha ihned zůstal s odstupem vzadu a my mohli s překypujícím srdcem dlouze a bez zábran rozmlouvat o své lásce.

Jelikož madame Lalandová mluvila anglicky ještě hůře, než psala, odehrával se náš rozhovor ve francouzštině. V tomto sladkém jazyce, jenž se tak výborně hodí k prudkým citům, jsem plně popustil uzdu své nezkrotné vášni a s veškerou výmluvností, jíž jsem byl schopen, jsem na ni naléhal, aby svolila k okamžitému sňatku.

Nad tou netrpělivostí se pousmála. Kladla velký důraz na starobylé dekorum, na toho strašáka, který brání ve štěstí tolika lidem tak dlouho, až je pojednou příležitost nenávratně ztracena. Jak zjišťuje, velice neopatrně jsem rozhlásil mezi svými přáteli, že se s ní toužím seznámit, a že jsem ji tudíž dosud neznal, z čehož opět vyplývá, že se nám v žádném případě nepodařilo zatajit, kdy jsme se poprvé potkali. A poté s uzarděním poukázala na značnou krátkost této doby. Okamžitý sňatek by byl nevhodný, nepatřičný, *výstřední*. To vše říkala s okouzující naivitou, která mne zároveň uchvátila, zarmoutila i přesvědčila. Zašla dokonce tak daleko, že mne se smíchem obvinila z ukvapenosti a z nerozumu. Zapřísahala mne, abych si uvědomil, že ve skutečnosti o ní vůbec nic nevím: o jejích finančních vyhlídkách, stycích a postavení ve společnosti. Žádala mne, i když s hlubokým povzdechem, abych svoji nabídku znovu zvážil, a nazvala mou lásku poblouzněním, chvilkovým rozmarem, pouhou okamžitou představou či fantazií, zbytečným a vrtkavým

výplodem spíše mých snů než mého srdce. Hovořila o tom všem, zatímco stíny líbezného soumraku kolem nás stále víc houstly, až náhle v jediné důvěrné chvilce popřela jemným stiskem své pohádkové dlaně všechny argumenty, které mezitím nakupila.

Odpověděl jsem jí, jak nejlépe jsem uměl a jak to dokáže jen opravdový milenec. Mluvil jsem dlouze a úporně o své oddanosti a vášni, o její nesmírné kráse a svém nadšeném obdivu k ní. Nakonec jsem obšírně a s neutuchající horlivostí hovořil o překážkách, které se staví do cesty každé lásce, o tom, že opravdová láska to nikdy nemá lehké, a dovozoval jsem, jaké nebezpečí tudíž hrozí lásce, jež čeká na naplnění zbytečně dlouho.

Zdálo se, že tento poslední argument konečně zvikal její tvrdou neústupnost. Obměkčila se, ale řekla, že je zde ještě jedna překážka, již jsem dosud dozajista pořádně nezvážil. Jde o choulostivou věc, zvláště má-li na ni upozornit žena: pokud se o ní zmiňuje, chápe, že musí obětovat své city, avšak *pro mne* je ochotna podstoupit každou oběť. Narážela tím na náš *věk*. Uvědomuji si – opravdu si plně uvědomuji věkový rozdíl, který mezi námi panuje? Společnost považuje za přijatelné a především za vhodné, aby byl manžel o pár let starší, třeba i o patnáct nebo dvacet, než jeho žena; ona sama však vždy sdílela přesvědčení, že žena by *nikdy* neměla být starší než muž. Nepřirozená nesrovnalost věku vede – běda! – až příliš často k životnímu neštěstí. Je si vědoma, že jsem dosud nepřekročil dvaadvacátý rok, a možná jsem si naopak já nikdy neuvědomil, že má Eugénie již tento věk výrazně přesáhla.

Její slova byla prodechnuta ušlechtilostí duše, důstojnou upřímností, která mne těšila, okouzlovala a navždy mne k ní poutala. Jen stěží jsem ovládal nadšení, které se mě zmocnilo.

„Má nejsladší Eugénie,“ zvolal jsem, „o čem to tady pořád mluvíte? Váš věk poněkud převyšuje můj. Ale co na tom? Společenské zvyklosti představují jen pošetilé konvence. Jak se liší rok od pouhé hodiny pro ty, kteří se milují jako my dva? Říkáte, že je mi dvaadvacet let: uznávám – ale můžete zrovna tak říci, že mi bude dvacet tři. Vy sama pak, nejdražší Eugénie, nemůžete u sebe napočítat o mnoho více let, jistě ne více než – ne více než – než – než – než...“

Na okamžik jsem se zarazil, neboť jsem čekal, že mne madame Lalandová přeruší a sdělí mi své stáří. Jenže Francouzka málokdy hovoří zpříma a na trapné otázky má vždy po ruce vlastní pohotovou odpověď. V tomto případě se Eugénii, která – jak se zdálo – hledala před chvílí něco v záhradě, konečně podařilo upustit na trávník malý medailonek, který jsem okamžitě zvedl a podával jí ho zpátky.

„Nechte si jej!“ řekla s tím nejúchvatnějším úsměvem. „Nechte si jej kvůli mně, kvůli té, jejíž podoba je na něm až příliš lichotivě vyvedena. Kromě toho můžete na zadní straně té trefky možná objevit právě tu informaci, po níž toužíte. Nyní se už poněkud setmělo, ale můžete si to v klidu prohlédnout ráno. Zatím mne, prosím, doprovodte domů. Moji přátelé chystají na dnešní večer malý hudební večírek. Mohu vám slíbit, že uslyšíte také výtečný zpěv. My Francouzi nejsme zdaleka tak škrobení a nelpíme tolik na formálních záležitostech jako vy Američané, takže mi nebude činit žádné potíže propašovat vás dovnitř jako starého známého.“

S tím se do mě zavěsila a já ji doprovodil domů. Byl to dost pěkný dům a řekl bych, že byl i vkusně zařízený. V tomto ohledu však mohu jen stěží odpovědně soudit, neboť když jsme přišli, byla již tma, a v lepších amerických domech se za letního vedra málokdy rozsvěcují světla během této nejpříjemnější denní doby. Asi hodinu po mém příchodu nicméně rozsvítili v saloně jedinou lampu se stínítkem,

a mohl jsem se tudíž rozhlédnout po bytě, jenž byl zařízený s neobyčejným vkusem a nádherou. Avšak další dva pokoje, v nichž se společnost převážně shromáždila, zůstaly po celý večer ve velice příjemném stínu. Je to chvályhodný zvyk, neboť společnost může alespoň volit mezi světlem a stínem, a naši přátelé za mořem by udělali jistě nejlépe, kdyby jej co nejdříve přijali za svůj.

Takto strávený večer patřil rozhodně k těm nejnádhernějším v mém životě. Madame Lalandová nepřeháněla, pokud šlo o hudební vlohy jejích přátel, a zpěv, který jsem vyslechl zde, předčil v mnohém vše, co jsem kdy slyšel v jakékoli soukromé společnosti mimo Vídeň. Hudebníků bylo mnoho a oplývali neobyčejným talentem. Zpívaly většinou dámy a všechny velmi dobře. Po neúnavném volání po „madame Lalandové“ dotyčná konečně bez strojenosti a bez námitek povstala ze svého křesla s podnožkou, na němž seděla po mém boku, a s doprovodem jednoho či dvou pánů a přítelkyně z opery se odebrala k pianu v saloně. Doprovodil bych ji sám, ale vycítil jsem, že vzhledem k okolnostem, za nichž jsem byl uveden do domu, bude lépe, zůstanu-li nepozorován na svém místě. Byl jsem tak oloupen o rozkoš pohledu, ale slyšel jsem alespoň její zpěv.

Zdálo se, že celou společnost elektrizuje, avšak na mě zapůsobila ještě daleko mocněji. Vůbec nevím, jak to adekvátně popsat. Můj pocit vycházel částečně bezpochyby z hluboké lásky, která mě naplňovala, ale především z přesvědčení o výjimečné zpěvaččině citlivosti. Obdařit jakoukoli melodii či recitativ vroucnějším *výrazem* leží mimo dosah veškerého umění. Její přednes romantické árie z *Otella* nebo styl, jež propůjčila slovům „*Sul mio sasso*“ v *Capuletech*, mi dosud zní v uších. V nižších polohách zněl její hlas přímo zázračně. Rozsahem zahrnoval plné tři oktávy od malého k tříčárkovanému *d*, a třebaže byl dostatečně zvučný, aby

zaplnil i operu v San Carlos, dokázal se s naprostou přesností přenést přes každíčkou záludnost libovolné vokální skladby, vzestupných a sestupných stupnic, kadencí nebo koloratury. Ve finále *Náměsíčné* dosáhla nejvýraznějšího dojmu při slovech:

*Ah! non giunge uman pensiero
Al contento ond'io son piena.*

Napodobila zde Malibranovou a upravila si původní frázi Belliniho tak, aby mohla hlasem sklouznout až k jednočárkovanému *g* a potom náhle vybočit z rozsahu k tříčárkovanému *g* v diskantové melodii a přeskočit tak rázem interval dvou oktáv.

Když po těchto zázracích svého pěveckého výkonu povstala od klavíru, usedla opět po mém boku a já jí slovy plnými nejhlubšího obdivu popsal svůj požitek z představení. O svém překvapení jsem se nezmínil, třebaže jsem byl opravdu upřímně zaskočen: neboť vzhledem ke křehkosti nebo spíš jisté rozechvělosti hlasu v běžném rozhovoru jsem očekával, že ve zpěvu neprokáže žádné zvláštní schopnosti.

Vedli jsme spolu nyní dlouhý, vážný, ničím nerušený a naprosto otevřený rozhovor. Musil jsem jí vyličit celý svůj předchozí život a ona naslouchala mému vyprávění a bez dechu sledovala každíčké mé slovo. Nic jsem nezamlčel, cítil jsem, že nemám právo cokoli tajit před její důvěřivou náklonností. Povzbuzen její upřímností v delikátní otázce jejího stáří zašel jsem s naprostou upřímností nejen do podrobností svých četných nedostatků, ale zcela jsem se vyznal i ze všech svých mravních a tělesných slabostí, jejichž odhalení, které vyžaduje značný stupeň odvahy, představuje zajisté nejvyšší důkaz lásky. Zmínil jsem se o svých nerozvážných kouscích na vysoké škole, o svých výstřednostech,

pitkách, dluzích i flirtech. Zašel jsem dokonce tak daleko, že jsem jí řekl i o nepatrném souchotinářském kašli, který mne jednu dobu trápil, o svém chronickém revmatismu, o palčivě bolestivé dědičné pakostnici a na závěr jsem se ještě zmínil i o nemilé a obtížné slabosti svého zraku, kterou jsem až dosud pečlivě tajil.

„Co se týče této poslední záležitosti,“ zasmála se madame Lalandová, „je od vás velice nerozumné, že se k tomu přiznáváte, neboť kdybyste se k tomu nepřiznal, vůbec by mě nenapadlo, že by vás mohl někdo vinit z něčeho podobného. Mimochodem,“ pokračovala, „vzpomínáte si...“ a mně se pojednou zdálo, že i navzdory příšeří, které panovalo v pokoji, jí viditelně zrudly tváře, „vzpomínáte si, *mon cher ami*, na tohoto malého pomocníka, který mi teď visí na krku a jinak pomáhá mým očím?“

A za řeči otáčela v prstech týmž lorňonem, který mne přivedl do takových rozpaků v opeře.

„To je mi otázka! Jak bych se na něho nepamatoval!“ vykřikl jsem a vášnivě jsem stiskl něžnou ručku, která mi podávala brýle k prohlédnutí. Byla to náročně provedená, skvostná hračka, bohatě vyřezávaná filigránská práce, která se třpytila drahokamy, jejichž značnou cenu jsem nemohl nevidět ani v nedostatečném osvětlení místnosti.

„*Eh bien, mon ami!*“ pokračovala s jistou srdečností v hlase, která mě poněkud překvapila. „*Eh bien, mon ami*, naléhavě a s vážnou tváří mě prosíte o vstřícnost a náklonnost, kterou jste nazval neocenitelnou. Žádáte mne již nazítří o mou ruku. Kdybych podlehla vašim naléhavým prosbám – a mohu snad dodat, že i touze vlastního srdce –, neměla bych pak právo žádat na oplátku i já od vás malou laskavost?“

„Jen řekněte, o co jde!“ vykřikl jsem s takovým zápalem, že to k nám málem obrátilo pozornost celé společnosti,

a jediné přítomnost ostatních mi zabránila, abych jí neklesl zbrkle k nohám. „Řekněte, o co jde, moje milovaná, moje Eugénie, má jediná! Řekněte, o co jde – je to splněno dříve, než to vyslovíte.“

„Přemůžete tedy, *mon ami*,“ řekla, „kvůli své Eugénii, kterou milujete, tuto svoji slabost, z níž jste se mi vyznal, slabost spíše mravní než fyzickou, která – věřte mi – se natolik nehodí k ušlechtilosti vaší povahy a tak se přičí upřímnosti vašeho charakteru, že pokud jí dovolíte, aby vás nadále ovládala, dozajista vám dříve či později připraví velmi nepříjemné chvílky. Jistě se tedy kvůli mně zbavíte této přetvářky, která vás, jak sám doznáváte, vede k tomu, že slabost svého zraku zapíráte nebo mlčky přecházíte. Neboť jestliže odmítáte obvyklé prostředky k jejímu zmírnění, opravdu svou slabost popíráte. Určitě tedy pochopíte, když vám řeknu, že si přeji, abyste nosil brýle. Ale co to povídám, vy jste už přece souhlasil s jejich nošením – *jen kvůli mně*. Přijměte tedy tuto maličkost, kterou držím v ruce a která, ač obdivuhodná jako pomůcka slabému zraku, nemá žádnou podstatnou hodnotu jako šperk. Vidíte, že nepatrnou změnou – tak nebo tak – ji lze přizpůsobit očím jako brýle nebo ji nosit v kapsičce vesty jako cvikr. Nicméně nyní se nalézá ve své první podobě, v níž by měla obvykle zůstat, jelikož jste mi slíbil, že ji budete *kvůli mně* neustále nosit.“

Musím snad říkat, že mne takováto prosba nemálo zmátla? Avšak okolnosti, v nichž byla vyřčena, zahnalý samozřejmě pochybnosti a vyloučily jakékoli váhání.

„Už je to splněno!“ zvolal jsem s veškerým nadšením, kterého jsem byl v oné chvíli schopen. „Už je to splněno a s velikou radostí se vším souhlasím. Kvůli vám obětuji jakékoli své pocity. Dnes večer si vezmu tento předražený lorňon a budu jej nosit *jako* lorňon na svém srdci; avšak

hned ráno se svítáním zítřejšího dne, který mi poskytne potěšení nazývat vás mou ženou, si jej nasadím na svůj... na svůj nos a tam budu tyto brýle nosit v méně romantické a méně elegantní, zato dozajista v mnohem užitečnější podobě, jak si přejete.“

Náš rozhovor se dále stočil k podrobnostem příprav na zítřek. Jak jsem se dozvěděl od své snoubenky, Talbot právě dorazil do města. Měl jsem se s ním ihned setkat a objednat kočár. *Soirée* sotva skončí před druhou hodinou a v té době by už měl povoz stát připravený u dveří, kde do něj bude moci madame Lalandová ve zmatku rozcházející se společnosti snadno nastoupit nezpozorována. Potom bychom měli navštívit kněze, který na nás bude čekat. Po obřadu se pak zastavíme pro Talbota a vyrazíme na krátkou cestu na východ, přičemž necháme za sebou společnost, ať si o nás vypráví, co chce.

Jakmile jsme vše ujednali, ihned jsem odešel vyhledat Talbota, avšak cestou jsem neodolal a vstoupil jsem do jednoho hotelu, abych si prohlédl svou miniaturu, což jsem provedl za účinné pomoci brýlí. Byla to mimořádně nádherná tvář! Ty velké trpytivé oči! Ten pyšný řecký nos! Ty bujně tmavé kadeře! „Ach,“ řekl jsem si unešeně sám k sobě, „to je opravdu věrná podobizna mé milované!“ Obrátil jsem miniaturu na rub a objevil slova: „Eugénie Lalandová – sedmadvacet let a sedm měsíců.“

Talbota jsem našel doma a okamžitě jsem spěchal, abych mu vylíčil své štěstí. Byl samozřejmě velice překvapený, ale upřímně mi blahopřál a nabídl mi veškerou pomoc, již bude schopen. Do písmene jsme splnili náš plán a ve dvě hodiny ráno, deset minut po skončení obřadu, jsem se již nacházel v uzavřeném kočáře s madame Lalandovou – chci říci s paní Simpsonovou – a ujížděli jsme velikou rychlostí z města severoseverovýchodním směrem, víceméně tedy na sever.

Jelikož jsme měli být vzhůru celou noc, Talbot rozhodl, že se zastavíme v C., vesnici asi dvacet mil za městem, a že zde časně posnídáme a trochu si odpočineme, než se vydáme na další cestu. Přesně ve čtyři zastavil tudíž kočár před vraty největšího místního hostince. Pomohl jsem své zbožňované ženě při vystupování a neprodleně objednal snídani. Mezitím nás uvedli do malého salonku, kde jsme se posadili.

Bylo již téměř – ne-li úplně – světlo; a jak jsem se okouzleně díval na anděla po svém boku, náhle mě zcela zaskočila myšlenka, že je to vůbec poprvé od chvíle, kdy jsem se seznámil s madame Lalandovou, jejíž nádhera byla proslulá, vůbec poprvé, kdy se těším z pohledu na tuto nádhru v denním světle.

„A nyní, *mon ami*,“ řekla a vzala mě za ruku, čímž přerušila tok mých myšlenek, „nyní, *mon cher ami*, jelikož jsme nerozlučně spojeni a jelikož já vyhověla vašim vášnivým žádostem a splnila tak ze své strany naši úmluvu, doufám, že jste nezapomněl, že i vy mi máte prokázat malou laskavost a dodržet slib, který jistě budete chtít dodržet. Moment! Jen co si vzpomenu! Ano: přesně si vzpomínám na slova vašeho slibu, který jste dal Eugénii včera večer. Poslouchejte! Takto jste mluvil: ‚Už je to splněno a s velikou radostí se vším souhlasím. Kvůli vám obětuji jakékoli své pocity. Dnes večer si vezmu tento předrahý lorňon a budu jej nosit *jako* lorňon na svém srdci; avšak hned ráno se svítáním zítřejšího dne, který mi poskytne potěšení nazývat vás mou ženou, si jej nasadím na svůj... na svůj nos a tam budu tyto brýle nosit v méně romantické a méně elegantní, zato dozajista v mnohem užitečnější podobě, jak si přejete.‘ Byla to přesně tato slova, můj milovaný manželi, ne?“

„Byla,“ řekl jsem, „máte skvělou paměť a ujišťuji vás, má krásná Eugénie, že se nijak nehodlám vyhybat splnění

triviálního slibu, který je v těch slovech obsažen. Jen se podívejte! Docela mi sluší, že ano?“ Upravil jsem lorňon do podoby brýlí a nasadil jsem si je nesměle do správné polohy na nos, zatímco madame Simpsonová si upravila klobouk, založila ruce a trochu se napřímila v křesle do poněkud strnulé, upjaté a poněkud nedůstojné polohy.

„Pane na nebi!“ vykřikl jsem téměř ve stejném okamžiku, kdy se mi obroučka brýlí dotkla nosu. „*Můj* ty Bože! Co se to s těmi brýlemi jenom děje?“ a rychle jsem je sundal, a než jsem si je opět nasadil, pečlivě jsem je otřel hedvábným kapesníkem.

Ale jestliže jsem v prvním případě zpozoroval něco, co mě poněkud překvapilo, při druhém nasazení brýlí se toto překvapení proměnilo v úžas, a byl to úžas hluboký, krajní a mohu říci, že skutečně strašlivý. Co to mělo pro všechno na světě znamenat? Mohl jsem věřit svým očím? *Mohl?* To byla otázka. Je to... je to... je to *líčidlo*? A jsou to snad... jsou to... jsou to opravdu *vrásky*, co vidím na tváři Eugénie Lalandové? A... ach...! Při Jupiteru a všech bozích, bůžcích a bohyních: co... co... co... *co* se to stalo s jejími zuby? Prudce jsem mrštil brýlemi o zem, vyskočil jsem a stoje zpříma uprostřed místnosti čelem proti paní Simpsonové a s rukama založenýma v bok, šklebil jsem se v zuřivém vzteku, přičemž jsem zároveň zůstal beze slova, němý hrůzou a zoufalstvím.

Už jsem se zmínil, že madame Eugénie Lalandová – chci říci Simpsonová – mluvila anglicky jen o málo lépe, než psala, a z toho důvodu se obvykle nepokoušela hovořit příliš často. Ale v hněvu je žena schopna všeho; a v tomto případě se paní Simpsonová nechala unést do té míry, že se pokusila vést hovor v jazyce, jemuž ne zcela rozuměla.

„Tož, monsieur,“ pravila, když se dosyta na mě vynadávala, přičemž chvílemi zjevně žasla, „tož, monsieur, o co jde?

Co se vám stalo? Máte snad tančení svatýho Vítka? Když se vám nelíbím, proč nakupujete zajíca v pytlu?“

„Vy daremnice!“ zvolal jsem popadaje dech, „vy... vy... vy odporná stará čarodějnice!“

„Čaropějnice? Stára? Vždyť já nejso až ták stára! Vždyť nemám ani o den víc než dvaaosumdesát.“

„Osmdesát dva!“ vyjekl jsem a opřel se o stěnu. „Osmdesát dva stovek a tisíců paviánů! Miniatura praví, že je vám sedmadvacet a sedm měsíců!“

„Ale jistě! Přesně ták! To právda! Ále ta portrét se taky dělala před padesáti pěti let. Když jsem se vdávala za svého druhotnýho manžela, monsieur Lalanda, tak tehdá jsem si nechala udělat portrét pro ceru od svého prvního manžela, monsieur Moissarta!“

„Moissarta!“ odtušil jsem.

„Ano, Moissarta,“ pravila napodobujíc moji výslovnost, která – popravdě řečeno – nebyla nejlepších, „a co má byt? Co vy víte o tym Moissartovi?“

„Nic, vy stará maškaro! Nevím o něm vůbec nic; jenom jeden z mých předků kdysi nosil toto jméno.“

„Toto méno! A co máte protivá tomu ménu? To je moc dobrý méno; stejně jako Voissart – to je taky moc dobrý méno. Moje cera, mademoiselle Moissartová, tak ta si vzala jistýho monsieur Voissarta; a obojí ta ména sou *prévelice* vážený ména.“

„Moissart?“ vykřikl jsem. „A Voissart! Co tím chcete říct?“

„Co tím chcu říct? Chcu říct Moissart a Voissart; a když už sem v tom, řeknu taky Croissart a Froissart, abych to uvedla na spředlivou míru. Cera mojí cery, mademoiselle Voissartová, ták ta si vzala monsieur Croissarta, a potom zase vnučka mojí dcery, mademoiselle Croissartová, si vzala monsieur Froissarta; a myslím, že vy ste řekl, že to *není* zrovna moc úcty hodný méno.“

„Froissart!“ odtušil jsem a přicházely na mě mdloby. „Skutečně říkáte Moissart a Voissart a Croissart a Froissart?“

„Ano,“ odpověděla, pohodlně se uvelebila v lenošce a natáhla nohy daleko dopředu, „ano, Moissart a Voissart a Croissart a Froissart. Ale monsieur Froissart, to byl moc veliký, jak vy říkáte, vůl: byl to moc veliký fůl, poněvač on odjel z *la belle France* do téhle pitomé *Amérique*, a když se sem dostal, tak si navíc pořídil velice, ale *převelice* blbýho synka, aspoň sem to slýchala, třebas jsem zatím neměla to potěšeníčko se s ním potkat očima proti očím – ani já, ani moje družka, madame Stephanie Lalandová. Ten člověk se menuje Napoleon Bonaparte Froissart a myslím, že o tom ste taky říkal, že to není moc úcty hodný méno.“

Snad délka nebo sama povaha této řeči přivedly paní Simpsonovou do stavu kromobyčejného vzrušení, a když svůj projev skončila, vyskočila namáhavě ze své lenošky jako uhranutá, přičemž na zem popadala zpod jejích šatů celá baterie podušek a vycpávek. Když byla na nohou, stiskla své bezzubé dásně, mávala rukama, vyhrnula si rukávy, pohrozila mi před obličejem pěstí a celé představení uzavřela tím, že si strhla z hlavy klobouk a spolu s ním i překrásnou paruku ze skvostně nádherných havraních vlasů, jíž s jekotem praštila o zem a začala po ní skákat a tančit fandango v naprosté extázi a záchvatu zuřivosti.

Já jsem se mezitím zcela konsternován zabořil do křesla, které opustila. „Moissart a Voissart!“ opakoval jsem si zamýšleně, zatímco ona vykroužila jednu ze svých holubičích piruet, a když končila další, pokračoval jsem: „Croissart a Froissart! Moissart a Voissart a Croissart a Napoleon Bonaparte Froissart! Ty neuvěřitelná stará zmije, to jsem přece já – já – rozumíš? To jsem já!“ křičel jsem už ze všech sil. „To jsem jáááá! Já jsem ten Napoleon Bonaparte Froissart!

A ať mě vezme čert, jestli jsem se neoženil se svou vlastní praprababičkou!“

Střízlivě vzato, madame Eugénie Lalandová neboli Simpsonová, dříve Moissartová, byla mou praprababičkou. V mládí bývala krasavice a dokonce i ve dvaasmdesáti si zachovala vznosnou postavu, sošnou siluetu hlavy, nádherné oči a řecký profil nosu z dob, kdy bývala dívenkou. S pomocí těchto rysů, perlové běloby, líčidla, paruky, falešných zubů a falešných křivek, stejně jako nejzručnějších pařížských modistek se dokázala zařadit mezi krásy *en peu passées* francouzské metropole. Mohla se v tomto ohledu skutečně téměř rovnat oslavované Ninon de L'Enclos.

Byla nesmírně bohatá, a když se stala podruhé vdovou a neměla děti, rozpomenula se, že já jsem v Americe, a v doprovodu své vzdálené a neobyčejně krásné příbuzné svého druhého muže, madame Stephanie Lalandové, navštívila Spojené státy, aby mne učinila svým dědicem.

V opěře pak upoutal praprababiččinu pozornost můj upřený pohled, a když si mne pořádně prohlédla svým lorňonem, zarazila ji jistá podobnost s obvyklými rodinnými rysy. To vzbudilo její zájem, a jelikož věděla, že dědic, kterého hledá, má ve městě bydlet, začala se na mě ve společnosti, s níž do divadla přišla, vyptávat. Pán, jenž ji doprovázel, mě znal a pověděl jí, kdo jsem. Získaná informace ji přiměla, aby na mě opět zaměřila svůj zkoumavý pohled; a právě tato prohlídka mi dodala odvahy k tomu, že jsem se zachoval oním absurdním způsobem, který jsem právě popsal. Na moji úklonu odvětila, protože se domnívala, že jsem se nějakou podivnou náhodou dozvěděl, o koho jde. Když jsem se pak – zrazen slabostí zraku a krejčovským uměním ohledně věku a krásy cizinky – vášnivě domáhal u Talbota informací o této dámě, domyslel se pochopitelně, že mluvím o mladší krásce, a pověděl mi

tudíž zcela pravdivě, že jde o „proslulou vdovu, madame Lalandovou“.

Příštího rána potkala moje skvělá praprababička na ulici Talbota, s nímž se znala již z Paříže, a hovor se přirozeně stočil k mé osobě. Pověděl jí o nedostacích mého zřaku, neboť byly všeobecně známé, ačkoliv jsem si jejich proslulosti vůbec nebyl vědom; a moje stará dobrá příbuzná tak ke svému značnému zklamání zjistila, že se mýlila, když předpokládala, že jsem ji poznal, a že ve skutečnosti jsem jen ze sebe dělal hlupáka a veřejně jsem v divadle vyznával lásku staré neznámé ženě. Zosnovali s Talbotem plán, aby mne za moji nerozumnou neopatrnost potrestali. Úmyslně se mi vyhýbal, aby mne jí nemohl představit. Mé vyptávání mezi lidmi po „krásné vdově, madame Lalandové“ pocho-pitelně všichni pokládali za zájem o mladší dámu, a rozhovor s těmi třemi pány, které jsem potkal krátce po opuštění Talbotova hotelu, lze tak snadno vysvětlit, podobně jako jejich narážky na Ninon de L'Enclos. Za denního světla jsem neměl příležitost madame Lalandovou spatřit zblízka a na jejím hudebním *soiré* mi účinně zabránilo v odhalení jejího věku mé pošetilé pohrdání brýlemi. Když zavolali „madame Lalandovou“, aby šla zpívat, měli na mysli mladší dámu a ta také povstala, aby pobídce vyhověla; avšak moje praprababička se zvedla zároveň s ní, aby mne oklamala, a doprovodila ji k pianu v saloně. Kdybych snad chtěl jít s ní, naznačila by mi, že to není vhodné, ale díky mému prudérnímu postoji to nebylo nutné. Písň, které jsem tak obdivoval a které mne utvrdily v přesvědčení o mládí mé milé, zpívala madame Stephanie Lalandová. Lorňon mi byl věnován, aby se mi zároveň s kanadským žertíkem dostalo i jistého ponaučení, a historka tak získala epigramatickou pointu. Dar brýlí poskytl příležitost dát lekci mé přetvářce, jež byla pověstná. Je snad zbytečné dodávat, že stará

dáma včas vyměnila skla ve svých brýlích za jiná, která lépe vyhovovala mému věku. Posloužila mi vskutku znamenitě.

Duchovní, který pouze předstíral uzavření fatálního svazku, nebyl ve skutečnosti žádným knězem, neboť šlo o jednoho z Talbotových veselých kumpánů. Byl to však výborný „kočí“, který si hned po svléknutí sutany přehodil přes sebe zimní plášť a uháněl s kočárem odvázejícím „šťastný pár“ z města. Talbot se posadil vedle něho. Ti dva darebáci se tak mohli uválet smíchy a pootevřeným okénkem zadního salonku hostince se pobaveně pošklebovali nad rozuzlením celého dramatu. Myslím, že je budu nucen oba vyzvat na souboj.

Nicméně opravdu *nejsem* manželem své praprababičky a toto pomyšlení mi skýtá nezměrnou útechu. Avšak jsem *přesto* manželem madame Lalandové, madame Stephanie Lalandové, s níž mne moje stará dobrá příbuzná – kromě toho, že mne ustavila svým jediným dědicem, až zemře, pokud k tomu kdy dojde – intrikánsky zasnoubila. Závěrem: Navždy jsem skoncoval s milostnými psaníčky a nikdy mě už nepotkáte bez BRÝLÍ.

PŘEDČASNÝ POHŘEB

Jsou jisté náměty, jejichž poutavost je strhující, a přece jsou příliš hrůzné pro beletristické zpracování. Takovým tématům by se měl romantický autor zdaleka vyhnout, nechce-li své čtenáře popudit nebo odpudit. Bez pohoršení se jich můžeme zmocnit jen tehdy, posvěť-li je a ospravedlní krutá vznešenost pravdy. Chvějeme se například „slastnou mukou“ při četbě o Napoleonově přechodu Bereziny, o zemětřesení v Lisabonu, o londýnském moru, řezi noci bartolomějské nebo o udušení sto dvaceti tři vězňů v Černé jámě kalkatské. Avšak co nás na tomto líčení vzrušuje, je pravda – skutečnost – historie. Kdyby si to všechno někdo vymyslel, přijímali bychom to jen s ošklivostí.

Jmenoval jsem jen několik významnějších dějinných kalamit, ale v těchto případech působí na naši obraznost právě tak živě jejich rozsah jako jejich povaha. Nemusím čtenáři připomínat, že z dlouhých a truchlivých výčtů lidských běd bych mohl vybrat četné osudy jednotlivců naplněné hlubším utrpením, než je kterákoliv z těch obecných hromadných pohrom. Skutečná ubohost, vpravdě ta nejmeznější strast, je individuální, ne mnohostná. Za to, že nezměrnou úděsnost agónie zakouší člověk jako jedinec, a nikdy člověk jako masa – za to děkujeme milosrdnému Bohu!

Být pohřben zaživa patří nesporně k těm nejstrašlivějším mukám, jaká mohou být údělem ubohých smrtelníků. Že se to děje často, velmi často, může sotva popřít člověk uvažující. Rozhraní mezi životem a smrtí bývá neznatelné, matné. Kdo se odváží říci, kde život končí a kde začíná bezživotí? Víme, že jsou choroby, při nichž se všechny funkce živého organismu zastaví, a přece se nezastaví nadobro, nýbrž se jen na čas přeruší. Jsou to jen dočasné pauzy v chodu toho nepochopitelného mechanismu. Po určité době neviditelný princip opět rozhýbe magické čepy a zakleté soukolí. „Provaz stříbrný“ se tedy nepřetrhl navždy a „číše zlatá“ nerozrazila se nenapravitelně. Ale kde dlela zatím duše?

Nezávisle na nevyhnutelném apriorním závěru, že jistě příčiny mají své zákonité následky – totiž že takové obecně známé případy dočasného zastavení životních funkcí vedou nutně tu a tam k předčasnému pohřbení –, tedy nezávisle na této úvaze svědčí důkazy lékařské a zkušenost běžné praxe prokazatelně o tom, že bezpočet lidí bývá opravdu předčasně pohřbeno. Mohl bych, kdyby bylo třeba, uvést dlouhou řadu spolehlivě ověřených případů. K takové pozoruhodné události, jejíž okolnosti budou snad ještě v živé paměti některých čtenářů, došlo před nedávnem v sousedním Baltimoru, kde vyvolala silné pohnutí a značný rozruch. Manželku jednoho z nejváženějších občanů – skvělého advokáta a člena Kongresu – postihla náhlá a nevysvětlitelná choroba, proti níž veškerý um lékařský nic nezmohl. Po velkých útrapách žena umřela, totiž domněle umřela. Nikdo věru netušil a ani neměl důvod tušit, že není doopravdy mrtva. Jevila všechny obvyklé známky smrti. Rysy v obličeji se jí stáhly a propadly. Rty jí mramorově zesinaly. Oči ztratily lesk. Její tělo vychladlo. Tep ustal. Tři dny ji nechali nepohřbenou a za tu dobu ztuhla jako kámen. Pohřeb byl zkrátka uspišen, protože se domnívali, že rozklad znatelně pokročil.

Dáma byla uložena v rodinné hrobce, která pak další tři roky zůstala nedotčena. Po uplynutí této doby ji otevřeli, aby do ní zabudovali sarkofág – jaký úděsný otřes však čekal manžela, který sám kryptu otevíral! Když se křídla brány rozestoupila, jakýsi bíle oděný přízrak se mu s chřestotem zhroutil do náruče. Byla to kostra jeho ženy v dosud nezelelém rubáši.

Pečlivým rozbořem se dospělo k závěru, že krátce po pohřbu, snad do dvou dnů, mrtvá ožila a tak mocně se v rakvi zmítala, že rakev sklouzla ze svého podstavce na podlahu a rozbila se, takže se z ní pohřbená mohla vymanit. Lampa plná oleje, kterou v hrobce náhodou zapomněli, byla nalezena prázdná – olej se ovšem mohl také vypařit. Na nejhořejším stupni schodiště, jež vedlo do oné děsuplné krypty, ležela velká štěpina z rakve – tou oživlá nejspíš bušila do železné brány v zoufalé snaze upoutat něčí pozornost. Při tomto počínání patrně čirou hrůzou omdlela nebo podruhé skonala a při pádu se jí rubáš zapletl do železného kování, jež vyčnívalo dovnitř. Tak tam spočinula a takto vzpřímená zetlela.

V roce 1810 se ve Francii udál případ předčasného pohřbení za okolností, které nad jiné jasně opodstatňují tvrzení, že pravda je fantastičtější než smyšlenka. Hrdinkou příběhu je jistá mademoiselle Victorine Lafourcadová, velice půvabná dívka z proslulé a zámožné rodiny. Mezi jejími četnými nápadníky byl i Julien Bossuet, chudý literát či žurnalista z Paříže. Svým nadáním i milou povahou si získal náklonnost dědičky, která ho podle všeho upřímně milovala; avšak její rodová pýcha ji nakonec přece jen přiměla, aby ho odmítla a vzala si bankéře a úspěšného diplomata, pana Rénella. Po svatbě ji však monsieur nejen zanedbával, ale snad se k ní choval i vysloveně krutě. Strávila s ním několik truchlivých let a pak umřela – nebo aspoň upadla do

stavu tak podobnému smrti, že o jejím skonu nikdo, kdo ji spatřil, nepochyboval. Pohřbili ji nikoliv do hrobky, ale do obyčejného hrobu v její rodné vsi. Její milenec, naplněn zoufalstvím a dosud rozohněn vzpomínkou na svou lásku, vydá se z hlavního města do vzdálené provincie, kde leží vesnice – má romantický záměr zmocnit se nádherných kadeří své někdejší milé. Přichází ke hrobu. O půlnoci vyhrabe rakev, otvírá ji a už se chystá ustříhnout pramen vlasů, když spatří, že jeho milovaná otevírá oči. Ano, pochovali ji zaživa. Ale život z ní dosud zcela nevyprchal a její milenec ji něžnými doteky probouzí z letargického spánku, který byl mylně považován za smrt. Pološílený odnáší ji do najatého příbytku ve vsi. Uplatňuje své nemalé lékařské znalosti a pomocí účinných regeneračních prostředků milou definitivně křísí. Procitlá poznala svého zachránce a zůstala u něho, dokud se plně nezotavila. Její ženské srdce nebylo neoblomitelné a tento poslední důkaz lásky je dokázal nadobro obměkčit. Dala se cele Bossuetovi. K manželovi se už nevrátila, zatajila před ním své vzkříšení a prchla s milencem do Ameriky. Po dvaceti letech se oba vrátili do Francie – pevně věřili, že její podoba se časem natolik změnila, že ji přátelé nepoznají. Avšak zmýlili se – monsieur Rénelle ji při prvním setkání poznal a činil si na ni jako na svou ženu nárok. Ona se však postavila na odpor a soudní tribunál jí dal za pravdu – rozhodl, že na základě mimořádných okolností i dlouhého rozmezí let zaniká nejen mravně, ale i zákonně jeho právo jakožto manžela.

Lipský *Chirurgický věstník* – kdyby chtěl tento vlivný a záslužný časopis vydávat v překladu některý americký nakladatel, jistě by nepochybil – otiskl v posledním čísle velice skličující příběh podobného ražení.

Jistý dělostřelecký důstojník, muž mohutné postavy a skálopevného zdraví, spadl ze splašeného koně a utrpěl

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Předčasný pohřeb a jiné povídky. Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.